

Громадянина України: Клименка Валерія Петровича

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ
про офіційне тлумачення терміну «ДОГОВІР» в положеннях
ч. 3 ст. 61, ч. 2, 3, 4 ст. 65 Сімейного кодексу України

I. Статті Сімейного кодексу України (№ 2947-III), тлумачення терміну «ДОГОВІР» в яких має бути надане Конституційним Судом України:

Стаття 61. Об'єкти права спільної сумісної власності

3. Якщо одним із подружжя укладено **договір** в інтересах сім'ї, то гроші, інше майно, в тому числі гонорар, виграш, які були одержані за цим **договором**, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.

Стаття 65. Право подружжя на розпоряджання майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя

2. При укладенні **договорів** одним із подружжя вважається, що він діє за згодою другого з подружжя. Дружина, чоловік має право на звернення до суду з позовом про визнання **договору** недійсним як такого, що укладений другим із подружжя без її, його згоди, якщо цей **договір** виходить за межі дрібного побутового.

3. Для укладення одним із подружжя **договорів**, які потребують нотаріального посвідчення і (або) державної реєстрації, а також **договорів** стосовно цінного майна, згода другого з подружжя має бути подана письмово.

Згода на укладення **договору**, який потребує нотаріального посвідчення і (або) державної реєстрації, має бути нотаріально засвідчена.

4. **Договір**, укладений одним із подружжя в інтересах сім'ї, створке обов'язки для другого з подружжя, якщо майно, одержане за **договором**, використане в інтересах сім'ї.

II. Обґрунтування необхідності конституційного тлумачення терміну «ДОГОВІР» у зазначених статтях Сімейного кодексу України (№ 2947-III).

В частині 3 ст. 61, частинах 2, 3, 4 ст. 65 Сімейного кодексу України (№ 2947-III) йдеться про укладення одним із подружжя **договорів**. При цьому термін «ДОГОВІР» в цих статтях вживається без будь-яких, законодавчо визначених, винятків, обмежень, виключень або застережень. Таким чином, в даному випадку Законодавець під терміном «ДОГОВІР» однозначно має на увазі будь-який договір, зазначений у цивільному праві для укладення фізичною особою. Тобто, під терміном «ДОГОВІР» мається на увазі, в тому числі, і КРЕДИТНИЙ ДОГОВІР.

Згідно пункту 2) ст. 150 Конституції України до повноважень Конституційного Суду України належить офіційне тлумачення Конституції України та законів України. Ніяких інших державних органів і установ для виконання цих повноважень ні Конституцією України, ні законами України не передбачено.

Але Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ (далі - ВССУ) так не рахує, тому він, без будь-яких на те законних підстав, вийшовши за межі своїх законодавчо визначених повноважень, в порушення Конституції України, на свій розсуд тлумачить положення статті 65 Сімейного кодексу України, при цьому незаконно урізуючи (звужуючи) понятійне наповнення змісту терміну «ДОГОВІР» в цій статті, а саме в Постанові Пленуму від 30.03.2012р. № 5 (далі – Постанова), в п. 25 зазначає:

«При оспорюванні кредитного договору чи договору поруки, застави / іпотеки іншим із подружжя суди мають виходити з такого. Положення статті 65 Сімейного кодексу України (далі – СК) щодо порядку розпорядження майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, регулюють відносини, які стосуються розпорядження майном, що є у спільній сумісній власності подружжя, і не стосуються права одного із подружжя на отримання кредиту, оскільки кредитний договір є правочином щодо отримання у власність грошових коштів» (копія витягу з Постанови додається).

Цим положенням в документі рекомендаційного характеру, яким є Постанова, ВССУ в антиконституційний спосіб звужив законодавчо необмежене понятійне наповнення змісту терміну «ДОГОВІР», відокремивши від нього «кредитний договір» і «договір поруки», чим надав судам нижчих інстанцій можливість грубо порушувати права і свободи людини і громадянина, визначені ст. 32 Конституції України в частині того, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України. Таким втручанням з боку фінансово-кредитної установи є укладення або нав'язування укладення кредитного договору, що виходить за межі дрібного побутового, з одним із подружжя без згоди іншого з подружжя. Для цього випадку і передбачена частина 2 ст. 65 Сімейного кодексу України, що захищає права і інтереси іншого з подружжя від втручання фінансово-кредитної установи в його сімейне життя.

Відповідно до ч. 2 ст. 3 «Сім'я» СК України: «Сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки». Тобто, при спільному проживанні, пов'язаний спільним побутом, маючи взаємні права та обов'язки і укладаючи кредитний договір, що виходить за межі дрібного побутового, без згоди другого із подружжя, перший із подружжя порушує права другого із подружжя, зазіхаючи цим на спільну сумісну власність (гроші, інше майно), за рахунок якої прийдеться розраховуватись за таким, неузгодженим між подружжям, кредитним договором. В цьому випадку фінансова установа-кредитор є особою, яка через надання одному із подружжя кредиту, неузгодженого між подружжям, втручається в особисте і сімейне життя іншого з подружжя, чим порушує ст. 32 Конституції України. Таким чином, антиконституційним положенням пункту 25 Постанови Пленуму від 30.03.2012р. № 5 ВССУ надав судам нижчих інстанцій “зелене світло” виносити судові рішення, застосовуючи у своїй практиці незаконне тлумачення терміну «ДОГОВІР» в положеннях статті 65 Сімейного кодексу України.

III. Наявність неоднозначного застосування Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ положень статті 65 Сімейного кодексу України (№ 2947-III) через неконституційне урізання (звуження) понятійного наповнення змісту терміну «ДОГОВІР» (п. 25 Постанови Пленуму 30.03.2012р. № 5), що, відповідно до ст. 94 Закону України «Про Конституційний Суд України», може призвести до порушення конституційних прав і свобод громадянина України Клименка Валерія Петровича.

Сімейний кодекс України (№ 2947-III) був підписаний Президентом України 10.01.2002р. і набрав чинності з дня офіційного оприлюднення в газеті «Голос України» від 26.02.2002р. № 38.

В період часу з 26.02.2002р. по 30.03.2012р. суди усіх інстанцій були у згоді із Законодавцем, Верховною Радою України, щодо положень статті 65 Сімейного кодексу України (№ 2947-III) в частині понятійного наповнення змісту терміну «ДОГОВІР», законодавчо необмеженого будь-якими винятками, обмеженнями, виключеннями або застереженнями.

Тобто, до 30.03.2012р. суди усіх інстанцій при розгляді відповідей справ однозначно, згідно закону, застосовували положення статті 65 Сімейного кодексу України (№ 2947-III) і необмежене понятійне наповнення змісту терміну «ДОГОВІР» в ній, визначений Законодавцем як такий, що охоплює всі види і типи цивільно-правових договорів, передбачених цивільним законодавством України.

В абзаці третьому пункту 3 описово-мотивувальної частини Ухвали Конституційного Суду України від 12.05.2010р. № 31-у/2010 зазначено: *«Під неоднозначним застосуванням положень Конституції України (254к/96-ВР) або законів України слід розуміти різне застосування одних і тих же норм цих правових актів судами України, іншими органами державної влади за однакових юридично значимих обставин»*. Під це твердження Конституційного Суду України в повному обсязі підпадає факт наявності неоднозначного застосування Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ положень статті 65 Сімейного кодексу України (№ 2947-III) через неконституційне урізання (звуження) понятійного наповнення змісту терміну «ДОГОВІР» (пункт 25 Постанови Пленуму ВССУ від 30.03.2012р. № 5), що, згідно ст. 94 Закону України «Про Конституційний Суд України», може призвести до порушення конституційних прав і свобод громадянина України Клименка Валерія Петровича шляхом позбавлення його права на звернення до суду з позовом про визнання кредитного договору недійсним як такого, що укладений другим із подружжя без його згоди, якщо цей договір виходить за межі дрібного побутового, відповідно до ч. 2 ст. 65 Сімейного кодексу України. Тому що за наявності пункту 25 Постанови Пленуму ВССУ від 30.03.2012р. № 5 громадянин України Клименко Валерій Петрович позбавляється права на законне судове вирішення справи за оспорюваним кредитним договором, відповідно до ч. 2 ст. 65 Сімейного кодексу України.

Доля позову про визнання кредитного договору недійсним як такого, що укладений другим із подружжя без його згоди, якщо цей договір виходить за межі дрібного побутового, буде визначена судом першої інстанції не на підставі положення частини 2 ст. 65 СК України, а суто за положенням п. 25 Постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30.03.2012р. № 5, яка не є нормативно-правовим актом, а є тільки документом рекомендаційного характеру згідно п. 6) частини 2 ст. 36 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (№ 2453-VI).

Отже, судом першої інстанції при винесенні рішення буде порушений, визнаний ст. 8 Конституції України, принцип верховенства права. Мотивуючи своє рішення не прямою нормою положення ч. 2 ст. 65 СК України, а неконституційним тлумаченням положень ст. 65 СК України, наданих ВССУ в своїй Постанові від 30.03.2012р. № 5 (п. 25). Таким чином, суд першої інстанції продовжить, започатковану ВССУ, неоднозначність застосування ч. 2 ст. 65 СК України, надавши незаконну, антиконституційну перевагу документу рекомендаційного характеру, виданим ВССУ, перед Законом України (СК України), виданим Верховною Радою України.

Неоднозначність застосування (через існування п. 25 Постанови ВССУ від 30.03.2012р. № 5) судами різних інстанцій положень ст. 65 СК України і терміну «ДОГОВІР» в ній, потурає фінансово-кредитній установі в порушенні нею прав і свобод людини і громадянина Клименка Валерія Петровича, визначених ст. 32 Конституції України в частині того, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя. Укладення фінансово-кредитною установою кредитного договору з другим із подружжя без його згоди, якщо цей договір виходить за межі дрібного побутового, є втручанням в його сімейне життя.

Офіційне тлумачення (понятійне наповнення змісту) терміну «ДОГОВІР» в положеннях частини 3 статті 61, частин 2, 3, 4 статті 65 Сімейного кодексу України (№ 2947-III) є необхідним у зв'язку з наявністю неоднозначного, по відношенню до Закону України (СК України), застосування ВССУ положень ст. 65 СК України, пов'язане із терміном «ДОГОВІР», понятійне наповнення змісту якого звужене (урізане) у неконституційний, незаконний спосіб пунктом 25 Постанови ВССУ від 30.03.2012р. № 5.

На підставі викладеного та керуючись ст. 147, п. 2 ст. 150 Конституції України, п. 4 ст. 13, ст. ст. 42, 43, 94 Закону України «Про Конституційний Суд України», –

ПРОШУ:

Надати офіційне тлумачення (понятійне наповнення змісту) терміну «ДОГОВІР», наведеного в частині 3 статті 61, частинах 2, 3, 4 статті 65 Сімейного кодексу України (№ 2947-III) в частині того, які види і типи цивільно-правових договорів він охоплює.

Додатки:

- 1) Витяг з Сімейного кодексу України (ст. ст. 61, 65) [№ 2947-III. Публікації документа: **Голос України** від 26.02.2002 — № 38; **Офіційний вісник України** від 01.03.2002 — 2002 р., № 7, стор. 1, стаття 273, код акту 21469/2002; **Урядовий кур'єр** від 06.03.2002 — № 44; **Відомості Верховної Ради України** від 31.05.2002 — 2002 р., № 21, стаття 135] (в копії з посиланням на сайт Верховної Ради України: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2947-14/print1435696764639159>) – на 6-ти аркушах в 1-му примірнику.
- 2) Витяг з Постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30.03.2012р. № 5 (в копії з посиланням на сайт Верховної Ради України: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0005740-12/print1452957718695985>) – на 4-х аркушах в 1-му примірнику.

Конституційне звернення подається у 3-х примірниках

Громадянин України

Клименко В.П.

29 червня 2016р.